

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Онищенко Н.П., Лиховид О.Р.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

У статті досліджено педагогічні проблеми підготовки майбутніх учителів до збереження здоров'я учнів та студентів; розглянуто педагогічні аспекти застосування здоров'язбережувальної педагогіки у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів. На основі аналізу наукових джерел розкрито сутність понять «інноваційна діяльність», «здоров'язбережувальна технологія», подано різні класифікації здоров'язбережувальних технологій. Розкрито особливості застосування здоров'язбережувальних технологій у системі підготовки майбутніх учителів до інноваційної діяльності. Зазначено, що погіршення стану здоров'я студентської та учнівської молоді є актуальною проблемою сучасності та пов'язане з низьким рівнем їхньої культури здоров'я як світоглядної орієнтації, недостатньо повним, регулярним та вчасним медичним обстеженням, безвідповідальним ставленням самих студентів до свого здоров'я, недостатнім впровадженням здоров'язбережувальних заходів у навчально-виховний процес вищої педагогічної школи, відсутністю належної уваги викладачів до збереження здоров'я студентів.

Ключові слова: інноваційна діяльність, здоров'язбережувальна педагогіка, здоров'язбережувальні технології, збереження здоров'я учнівської та студентської молоді, підготовка майбутніх учителів.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України проблема охорони здоров'я підростаючого покоління є актуальною та соціально значущою. Оскільки надто високою у нашій країні є передчасна смертність населення; помітним є високий рівень захворюваності молоді на тлі значного поширення чинників ризику, зокрема, тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотиків, поширення епідемій туберкульозу і ВІЛ/СНІДу. Зростає кількість серцево-судинних захворювань серед молоді. За дослідженнями науковців основними причинами зниження рівня здоров'язбереження студентів ВНЗ в умовах освітнього процесу є нерациональна організація навчального процесу, невідповідність методів і методик навчання їх віковим та індивідуальним особливостям, низька ефективність фізкультурно-оздоровчої роботи, завищені навчальні навантаження, шкідливі звички. Тому ефективність навчально-виховного процесу вищої педагогічної школи має визначатися не лише формуванням професійної компетентності студентів, а й створенням надійних соціальних орієнтирів для розвитку здатності майбутніх учителів до інноваційної діяльності в умовах збереження здоров'я учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема здоров'я досить ґрунтовно вивчалась у педагогічній, медичній, культурологічній літературі (М. Антропова, А. Баранов, Ю. Жилов, Н. Матвеева, Г. Апанасенко, О. Дубогай, Т. Круцевич, А. Сухарев, А. Хрипкова, Ю. Шапран та ін.). Питання формування культури здоров'я та застосування здоров'язбережувальної педагогіки вивчали В. Бабаліч, В. Бабич, О. Багнетова, В. Горащук, М. Гриньова, В. Кириленко, В. Климова, Г. Кривошеєва, О. Маркова, В. Оржеховська, Л. Татарнікова, А. Турчак, В. Язловецький та ін. Однак, незважаючи на значну кількість досліджень, які присвячені підготовці майбутніх учителів до збереження здоров'я дітей та молоді, означена проблема є актуальною і потребує детального розв'язання у контексті застосування здоров'язбережувальних технологій у системі підготовки майбутніх учителів до інноваційної діяльності.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розкриття сутнісних характеристик здоров'язбережувальних технологій у системі підготовки майбутніх учителів до інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі інтеграції України у світове європейське товариство, реформаційних перетворень здоров'я громадян є одним із важливих складників національного розвитку. Актуальність такої діяльності в країнах Європейського Союзу прописана у низці нормативно-правових документах щодо сприяння здорового способу життя («Оттавська хартія за здоровий спосіб життя» (1986), Джакартська декларація з питань пропаганди здорового способу життя (1997) тощо). Аналіз зарубіжного досвіду свідчить про наявність і розробку освітніх здоров'яформувальних програм, які мають соціальну значущість і результативність (Е. Broun, S. Gastley, I. Martin, R. Paffenberger, A. Paul, T. Weil та ін.). Наприклад, в США і країнах Європи ще в 50-х роках ХХ століття з'явився прогресивний напрям «Health education» («Навчання здоров'ю»), де основною ідеєю є втілення в освітні програми основ знань про здоров'я, формування потреби в здоровому способі життя. У США функціонує кілька великих науково-дослідних центрів, що вивчають проблеми формування здоров'я через освіту (S. Gastley, I. Martin); створена значна кількість програм («Віра в здоров'я» (L. Katrun), програма навчання здоров'ю та здоровому способу життя для дітей спортсменів (E. Ruth) тощо).

У Канаді, Великій Британії, Франції піклування про здоров'я є складовою національної політики, про що свідчать державні програми здоров'я і національні інформаційні огляди про стан здоров'я. Їхня реалізація можлива тому, що населенням усвідомлюється: ступінь здоров'я залежить від ставлення до нього на державному й особистісному рівні. Відомі факти зі світової практики про зниження росту серцево-судинних і онкологічних захворювань (США), тютюнозалежності і зменшення вживання алкоголю (Фінляндія), зниження росту злочинності й кількості абортів (Нідерланди).

ди, Швеція) завдяки формуванню належної мотивації до здорового способу життя [8].

У 90-ті роки ХХ ст. Всесвітня організація охорони здоров'я спільно з Європейською комісією і Радою Європи розробили нову ініціативу щодо створення мережі шкіл, що сприяють зміцненню здоров'я учнів. Це багатофакторний підхід, що охоплює такі напрями діяльності як набуття знань і навичок у галузі охорони здоров'я на шкільних заняттях, зміна соціального і фізичного середовища в школах і розвиток зв'язків із суспільством загалом. Нині ця мережа охоплює понад 40 країн Європейського регіону. Д. Алєнсворт зазначив, що, окрім європейського проекту, існують програми шкіл зміцнення здоров'я, які інвестуються ВООЗ і на інших континентах. Цей проект спрямований на створення такої моделі освітньої установи, в якій учні можуть здобути освіту відповідно до державних освітніх стандартів і реалізувати свої здібності, сформувати ціннісні орієнтації на здоровий спосіб життя [1].

На пріоритетності проблеми здоров'язбереження наголошується у Національній стратегії розвитку освіти України на 2012-2021 рр., Законі України про «Про вищу освіту» (2014) та інших нормативних документах. Зокрема, зазначено, що потреба у здоров'ї є основоположною в системі життєвих цінностей кожної людини, без задоволення якої не можлива самоактуалізація особистості. Перш за все, це стосується майбутніх педагогів, які покликані сприяти вирішенню проблеми здоров'я нації та змін у суспільстві, у житті людей, сімей, надавати можливість людям якомога повніше розвивати власний потенціал, збагачувати своє життя.

Томау збереження та зміцнення здоров'я молоді є одним із головних завдань соціальної програми нашої держави. Пріоритетним є соціальне замовлення на педагога, який володіє здоров'язбережувальними технологіями навчання і виховання, здатний організувати інноваційну діяльність в умовах здоров'язбережувального освітнього процесу та розвивати здоров'язбережувальну компетентність учнів.

Зазначимо, що в останні роки у психолого-педагогічній літературі все частіше зустрічається термін «інноваційна спрямованість діяльності» або «інноваційна діяльність». Розглянемо деякі тлумачення цього поняття. Зазначений термін науковець Г. Ілляхінська трактує як процес створення, розповсюдження і застосування продуктів і технологій, що володіють науково-дослідною новизною і задовольняють нові суспільні потреби. Інноваційну діяльність Л. Ващенко розглядає як такий вид діяльності, що пов'язаний із трансформацією ідей (результатів наукових досліджень і розробок, педагогічних ініціатив) у новий або вдосконалений продукт, поширений в освітньому середовищі; у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується в практичній діяльності; або в новий підхід до забезпечення соціальних потреб [2]. Актуальною є думка Ю. Завалєвського, який інноваційну діяльність розуміє як оновлення педагогічного процесу, впровадження новостворених у традиційну систему, що передбачає досягнення найвищого ступеня педагогічної творчості. Автор зазна-

чає, що головними особливостями інноваційної педагогічної діяльності є особистісний підхід, творчий, дослідно-експериментальний характер, стійка мотивація на пошук нового в організації навчально-виховного процесу [7].

На думку І. Дичківської, характерною особливістю інноваційної діяльності в педагогічній сфері є те, що інноваційна діяльність як складний і багатоплановий феномен, своїм змістом охоплює: процес взаємодії індивідів, що спрямований на розвиток, перетворення об'єкта й переведення його в якісно новий стан; системну діяльність щодо створення, освоєння та застосування нових засобів; особливий вид творчої діяльності, що об'єднує різноманітні операції і дії, спрямовані на набуття нових знань, технологій, систем [5].

О. Мандражи зазначає, що тільки інноваційна за сутністю освіта може виховати людину, яка живе за сучасними інноваційними законами глобалізації, є всебічно розвиненою, самостійною, самодостатньою особистістю, керується власними знаннями і переконаннями [8]. Тому інноваційну діяльність розуміємо як впровадження у навчально-виховний процес нововведень, новітніх розробок, педагогічних ініціатив, сучасних технологій, які забезпечують ефективність педагогічної практики.

У вищому навчальному закладі різновидом інноваційної діяльності може бути впровадження здоров'язбережувальної педагогіки, яка спрямована на створення різних моделей сприяння здоров'ю, впровадження інноваційних педагогічних технологій з метою збереження і зміцнення здоров'я учнів та студентів. Зазначимо, що термін «здоров'язбереження» науковці тлумачать як педагогічний феномен, що характеризує системну спрямованість зусиль усіх суб'єктів освітнього процесу на забезпечення фізичного, психічного, духовного й соціального благополуччя учнів. На думку Л. Тихомирової найважливішим у характеристиці будь-якої технології, яка реалізовується в освітній установі, є те, наскільки вона зберігає здоров'я учнів, тобто чи є вона здоров'язбережувальною. Науковець І. Єрохіна визначає поняття «здоров'язбережувальні технології в освіті» як сукупність форм, засобів і методів, спрямованих на досягнення оптимальних результатів у підтримці фізичного, психічного, етичного й соціального благополуччя людини, у формуванні здорового способу життя. О. Ковальова – як засіб організації й послідовних дій у навчально-виховному процесі, реалізації освітніх програм на основі всебічного урахування особливостей індивідуального здоров'я учнів, особливостей їх вікового, психофізичного, духовно-етичного стану й розвитку. М. Степанова характеризує поняття «здоров'язбережувальні технології» як такі педагогічні технології навчання, що ґрунтуються на: вікових особливостях пізнавальної діяльності дітей; навчанні на оптимальному рівні складності; варіативності методів і форм навчання; оптимальному поєднанні рухових і статичних навантажень; навчанні в малих групах; використанні наочності й поєднанні різних форм надання інформації; створенні емоційно сприятливої атмосфери; формуванні позитивної мотивації до навчання («педагогіка успіху»); на культивуванні у школярів знань із питань здоров'я.

Науковець Л. Гаращенко обґрунтовує сутність поняття «здоров'язбережувальна технологія» як послідовну цілеспрямовану систему взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, що включає науково обґрунтовані форми, методи, способи формування і збереження здоров'я, сукупність психолого-педагогічних методів і прийомів роботи з дітьми, підходів до реалізації проблем, пов'язаних із оздоровленням і спрямована на створення умов для збереження і зміцнення здоров'я, а також усвідомлення педагогом цінності власного здоров'я та здоров'я вихованців».

Дослідницею І. Усатовою уточнено поняття «здоров'язбережувальні технології» як цілеспрямована й валеологічно аргументована система педагогічних заходів, які мають на меті збереження, зміцнення й підвищення рівня здоров'я суб'єктів освітньо-виховного процесу, формування культури здорового та безпечного способу життя учнів, прищеплення інтересу до активної рухової (фізкультурної) діяльності [12].

Таким чином, теоретико-методологічний аналіз сучасних підходів до визначення поняття «здоров'язбережувальні технології» дає підстави тлумачити зазначений термін як оптимальне поєднання традиційних технологій навчання із сукупністю методів, засобів і форм організації навчально-виховної роботи, завдяки застосуванню яких створюються умови для формування, збереження та зміцнення здоров'я суб'єктів освітнього процесу.

Щодо класифікації здоров'язбережувальних технологій, то О. Ващенко технології збереження здоров'я диференціює за такими типами: здоров'язбережувальні (технології, що створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці та ті, що вирішують завдання раціональної організації виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм), відповідність навчального та фізичного навантажень можливостям організму); оздоровчі (технології, що спрямовані на вирішення завдань зміцнення фізичного здоров'я, підвищення потенціалу здоров'я: фізична підготовка, фізіотерапія, ароматерапія, загартування, гімнастика, масаж, фітотерапія, музична терапія); технології навчання здоров'ю (гігієнічне навчання, формування життєвих навичок (керування емоціями, вирішення конфліктів тощо), профілактика травматизму та зловживання психоактивними речовинами, ставе виховання); виховання культури здоров'я (виховання особистісних якостей, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, формуванню уявлень про здоров'я як цінність, посиленню мотивації на ведення здорового способу життя, підвищенню відповідальності за особисте здоров'я, здоров'я родини) [3, с. 3].

Серед здоров'язбережувальних технологій, які використовуються в системі освіти, дослідник Н. Смірнов пропонує виділити декілька груп, у яких застосовуються різні підходи, форми і методи роботи: медично-гігієнічні, фізкультурно-оздоровчі, екологічні здоров'язбережувальні технології; технології забезпечення безпеки життєдіяльності; здоров'язбережувальні освітні технології. Зокрема, медично-гігієнічні технології спрямовані на забезпечення медичної допомоги

в рамках первинної та вторинної профілактики; контроль за належними гігієнічними умовами; проведення щеплень, надання консультативної і невідкладної допомоги у медичному кабінеті; моніторинг динаміки здоров'я школярів; профілактичні заходи напередодні епідемій (наприклад, грипу); створення в школі стоматологічного, фізіотерапевтичного й інших медичних кабінетів; контроль проведення занять з лікувальної фізичної культури, організація фітобарів тощо.

Фізкультурно-оздоровчі технології спрямовані на фізичний розвиток учнів, реалізуються на уроках фізичної культури і в роботі спортивних секцій. Екологічні здоров'язбережувальні технології спрямовані на створення природовідповідних, екологічно оптимальних умов життя і діяльності людей, гармонійних взаємин з природою тощо. Технології забезпечення безпеки життєдіяльності спрямовані на збереження життя й забезпечуються завдяки вивченню учнями дисципліни «Основи безпеки життєдіяльності», майбутніми вчителями – курсів «Безпека життєдіяльності людини», «Основи охорони праці», «Цивільний захист».

Здоров'язбережувальні освітні технології поділяють на три підгрупи: організаційно-педагогічні, що визначають структуру навчального процесу, яка сприяє запобіганню стану перевтоми, гіподинамії і інших дезадаптаційних станів школярів; психолого-педагогічні – пов'язані з безпосередньою роботою вчителя на уроці, дію, яку він надає на учнів; із психолого-педагогічним супроводом усіх елементів освітнього процесу; навчально-виховні – включають програми з формування культури здоров'я учнів, розвиток мотивації до здорового способу життя, попередження шкідливих звичок, освіти батьків тощо [11].

Також здоров'язбережувальні технології за характером діяльності основних суб'єктів поділяють на вузькоспеціалізовані та комплексні. До вузькоспеціалізованих належать: медичні (технології профілактики захворювань, корекції і реабілітації соматичного здоров'я, санітарно-гігієнічної діяльності); освітні (що сприяють збереженню здоров'я в процесі навчання і виховання); соціальні (технології організації здорового способу життя, профілактики і корекції девіантної поведінки); психологічні (технології профілактики і психокорекції психічних відхилень особистісного та інтелектуального розвитку). До комплексних здоров'язбережувальних технологій належать технології комплексної профілактики захворювань, корекції та реабілітації здоров'я (фізкультурно-оздоровчі і валеологічні); педагогічні технології, що сприяють збереженню і зміцненню здоров'я; технології, що формують здоровий спосіб життя [10].

З урахуванням залучення студента до навчально-виховного процесу здоров'язбережувальні технології поділяються на: позасуб'єктні (організаційні форми навчально-виховного процесу, засоби формування здоров'язбережувального виховного середовища, методи організації здорового харчування); технології, які характеризуються пасивною участю індивіда (фітотерапія, масаж, вимірювання тиску); технології, що здійснюються за активної позиції студентів (участь у спортивних секціях, програми навчання здорово-

го способу життя, тренінги, виховання культури здоров'я засобами туризму).

Науковець М. Гончаренко пропонує таку класифікацію здоров'язбережувальних технологій: медико-гігієнічні технології (дотримання санітарно-гігієнічних норм, надання повноцінної медичної допомоги суб'єктам навчально-виховного процесу тощо); фізкультурно-оздоровчі технології (загартовування, розвиток в учнів сили, швидкості, гнучкості, витривалості); екологічні здоров'язбережувальні технології (підвищення рівня духовно-етичного здоров'я учнів, формування у них екологічної свідомості та прагнення до збереження навколишнього середовища); технології забезпечення безпеки життєдіяльності (дотримання правил пожежної безпеки, охорони праці, цивільної оборони тощо); лікарсько-оздоровчі технології (реалізація принципів лікувальної педагогіки та лікувальної фізкультури); соціально-адаптуючі й особистісно розвивальні технології (упровадження у навчально-виховний процес програм соціальної та сімейної педагогіки, соціально-психологічних тренінгів для вчителів, учнів і їх батьків); здоров'язбережувальні освітні технології (застосування психолого-педагогічних методів і прийомів, спрямованих на збереження здоров'я дітей і підвищення ефективності навчально-виховного процесу) [4, с. 158].

У контексті підготовки майбутніх учителів до інноваційної діяльності здоров'язбережувальні технології виконують такі функції: формувальну (здійснюється на основі біологічних і соціальних закономірностей становлення особистості, спадкових якостей, що обумовлюють індивідуальні фізичні і психічні властивості); інформативно-комунікативну (забезпечує трансляцію досвіду організації здорового способу життя, спадкоємність традицій, ціннісних орієнтацій, які формують дбайливе ставлення до власного здоров'я і життя); діагностичну (спрямована на моніторинг розвитку студентів на основі прогностичного контролю, порівняння зусиль і дій педагога відповідно до їх природних можливостей); адаптивну (передбачає виховання в студентів налаштованості на здоровий спосіб життя, оптимізацію стану власного організму і підвищення стійкості стресогенним чинникам природного і соціального середовища); рефлексивну (полягає в переосмисленні попереднього особистісного досвіду щодо збереження здоров'я); інтеграційну (об'єднує освітні стандарти у сфері фізичного виховання, інноваційні наукові концепції і системи виховання, народний досвід щодо збереження здоров'я підростаючого покоління).

Зазначимо, що поняття «здоров'язбережувальний» можна віднести до будь-якої інноваційної педагогічної технології, яка в процесі реалізації створює необхідні умови для збереження здоров'я основних суб'єктів освітнього процесу – студентів та учнів. Вибір здоров'язбережувальних технологій залежить від програми діяльності навчального закладу, стану здоров'я вихованців,

їхніх інтересів і вподобань, психологічної готовності викладачів до інноваційної професійної діяльності, самовдосконалення, матеріально-технічного забезпечення, екологічних чинників тощо.

Інноваційне освітнє середовище вищої школи має значний здоров'язбережувальний потенціал, що відображений у змісті багатьох навчальних дисциплін (фізичне виховання, основи медичних знань, основи безпеки життєдіяльності тощо), загальній організації педагогічного процесу, нормуванні навчального навантаження студента. Зазначимо, що інноваційним здоров'язбережувальним технологіям відводиться основне місце в педагогічній системі, бо вони підпорядковані конкретній меті, дають позитивний результат при спільній роботі викладачів та студентів, спрямовані на впровадження нововведень у зміст, методи, форми та засоби навчально-виховної роботи та містять винятково дієві засоби відновлення, підтримки, збереження здоров'я і формування здорового способу життя студентської молоді.

Здоров'язбережувальна діяльність у вищому навчальному закладі повинна спрямовуватися на моніторинг стану здоров'я студентів ВНЗ з урахуванням екологічних, техногенних та соціально-економічних ризиків на основі інноваційних моделей розвитку суспільства; створення і реалізацію програм формування здорового способу життя, профілактики адиктивної та делінквентної поведінки; фізкультурно-оздоровчу та психолого-психотерапевтичну діяльність з метою зміцнення здоров'я студентів і підвищення адаптаційного потенціалу (психологічне консультування, індивідуальна і групова психотерапія, санаторно-курортне лікування); формування готовності вищої школи до здоров'язбережувальної діяльності в освітніх установах. Зазначимо, що у процесі підготовки до інноваційної діяльності винятково значущими для майбутніх учителів є наявність здоров'язбережувальних компетенцій, вміння створювати та ефективно запроваджувати інноваційні технології в навчально-виховний процес.

Висновки і пропозиції. На шляху до професійного зростання майбутній учитель повинен обрати для себе інноваційну діяльність, основними напрямками якої є модернізація продуктивної творчої діяльності у школі і пошук нових форм удосконалення власної професійної компетентності. Здоров'язбережувальна робота ВНЗ повинна спрямовуватися на збереження здоров'я студентів через формування здорового способу життя, виховання культури здоров'я; удосконалення інноваційного технологічного складника підготовки студентів до здоров'язбережувальної діяльності. Стаття не розкриває всіх аспектів окресленої проблеми. Подальшого науково-педагогічного пошуку потребують питання створення здоров'язвивального університетського середовища, вивчення та розповсюдження зарубіжного та регіонального досвіду застосування здоров'язбережувальної педагогіки.

Список літератури:

1. Allensworth D. D. Comprehensive School Health Program: Exploring an Expanded Concept / Allensworth D. D., Kolbe L. J. // J. Sch. Health. – 1987. – 57(10). – P. 409–411.
2. Ващенко Л. М. Інноваційна модель організації навчального процесу в інститутах післядипломної педагогічної освіти: наук.-метод. посіб. / [Ващенко Л. М. та ін.; за наук. ред. Ващенко Л. М.]. – К.: Пед. думка, 2012. – 138 с.

3. Ващенко О. Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі / Ващенко О., Свириденко С. // Здоров'я та фізична культура. – 2006. – № 8. – С. 1-6.
4. Гончаренко М. С. Валеопедагогіка у схемах і таблицях: навч. посіб. / М. С. Гончаренко, С. Є. Лупаренко. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. – 263 с.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: практикум: навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К.: Слово, 2013. – 447 с.
6. Єфімова В. М. Здоров'язбережувальні технології в системі підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін / Єфімова В. М. // Науковий вісник Миколаївського держ. ун-ту імені В. О. Сухомлинського. – 2011. – Вип. 1.33. – С. 131-134.
7. Завалевський Ю. І. Теоретико-методичні засади формування вчителя як конкурентоспроможного фахівця в процесі інноваційної діяльності: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Завалевський Юрій Іванович. – Харків, 2015. – 40 с.
8. Макдональд Х. Європейські школи в довіллі, що змінюється: не втратити можливостей сприяння здоров'ю / Макдональд Х., Зігпю Е. // Екологічне громадське здоров'я: від теорії до практики; переклад: Кунгурцев О. В., Мартинюк О. І., Солоненко Н. Д. та ін. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. – С. 170-176.
9. Мандражи О. А. Підготовка вчителів до інноваційної діяльності в системі методичної роботи загальноосвітніх навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Мандражи Оксана Анатоліївна. – К., 2014. – 20 с.
10. Митина Е. П. Здоров'язберегаючі технології сьогодні і завтра / Е. П. Митина // Начальна школа. – 2006. – № 6. – С. 56-59.
11. Смирнов Н. К. Здоров'язберегаючі образовальні технології в сучасній школі / Смирнов Н. К. – М.: АПК і ПРО, 2002. – 121 с.
12. Усатова І. А. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних медичних групах: навч.-метод. посіб. / І. А. Усатова. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2014. – 128 с.

Онищенко Н.П., Лиховид Е.Р.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕГАЮЩІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація

В статті досліджені педагогічні проблеми підготовки майбутніх учителів до збереження здоров'я учнів та студентів; розглянуті педагогічні аспекти застосування здоров'язберігаючої педагогіки в навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів. На основі аналізу наукових джерел розкрито сутність понять «інноваційна діяльність», «здоров'язберігаюча технологія», представлені різні класифікації здоров'язберігаючих технологій. Розкрито особливості застосування здоров'язберігаючих технологій в системі підготовки майбутніх учителів до інноваційної діяльності. Зазначено, що погіршення стану здоров'я студентської та учнівської молоді є актуальною проблемою сучасності і пов'язано з низьким рівнем культури здоров'я, недостатньо повним, регулярним і своєчасним медичним обстеженням, безвідповідальним ставленням самих студентів до свого здоров'я, недостатнім впровадженням здоров'язберігаючих заходів в навчально-виховний процес вищої педагогічної школи, відсутністю належної уваги викладачів до збереження здоров'я студентів.

Ключові слова: інноваційна діяльність, здоров'язберігаюча педагогіка, здоров'язберігаючі технології, збереження здоров'я учнів та студентської молоді, підготовка майбутніх учителів.

Onishchenko N.P., Lykhovyd E.R.

Pereiaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University
named after Hryhoriy Skovoroda

HEALTH SAVING TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS TO INNOVATION ACTIVITIES

Summary

The pedagogical problems of future teachers' training for the preservation of pupils' and students' health have been explored in the article. The pedagogical aspects of using the health saving pedagogy in the educational process of higher educational institutions have been considered. Basing on the analysis of scientific sources, the essence of the concepts of «innovation activity», «health saving technology» is disclosed and different classifications of health saving technologies are presented. The features of the application of health saving technologies into the system of future teachers training to innovative activity are revealed. It is noted that the deterioration of the health status of students and youth is an urgent problem in our time and is associated with the low level of health culture, not enough full, regular and well-timed medical examination, the irresponsible attitude of students towards their health, the lack of implementation of health saving events in the educational process of higher pedagogical school, the absence of teachers' adequate attention to the preservation of students' health.

Keywords: innovation activity, health saving pedagogy, health saving technologies, the preservation of pupils' and students' health, training of future teachers.